

Fundació Güell

Proposta per la beca "Maria Jesús De Sola" sobre estudis en el camp de l'Art. Fundació Güell. Convocatòria 2018.

Gabriel Duran (1749-1806), pintor i agent de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma. Estudi sobre la biografia i l'entourage artístic del pintor en la segona meitat del segle XVIII a Roma.

Anna Trepà Céspedes

TREBALL

1. TÍTOL

Gabriel Duran (1749-1806), pintor i agent de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma. Estudi sobre la biografia i l'entourage artístic del pintor en la segona meitat del segle XVIII a Roma.

2. RESUM

La nostra proposta es desenvolupa al voltant de la figura de Gabriel Duran (1749-1806), pintor català que es va formar al taller de Manuel Tramullas i que, posteriorment, es va establir a Roma on va ocupar diferents càrrecs a l'interior de l'Ambaixada d'Espanya davant de la Santa Seu.

Duran que juntament amb Francesc Pla, «el Vigatà», apareix com a «practicante de pintor» en la sol·licitud per la creació de l'Acadèmia de les Tres Nobles Arts de Barcelona del 1758, es va instal·lar a Roma poc després on va freqüentar l'Accademia del Nudo i on va esdevenir acadèmic de mèrit de l'Accademia di San Luca el 1781, distinció que en pintura només va obtenir prèviament Pablo Pernicharo (?-1760) i Preciado de la Vega (1712-1789).

Tot i la seva projecció artística, l'activitat pictòrica de Gabriel Duran va quedar supeditada al rol administratiu a l'Ambaixada d'Espanya on va ser el responsable de les pintures i els mobles del palau, va gestionar tota mena de pagaments, es va convertir en l'home de confiança de Nicolás de Azara (1730-1804) - procurador general i, posteriorment ambaixador (1785-1798)- i va actuar com a interlocutor en la comitència d'obres d'art entre la institució i artistes com Vincenzo Pacetti (1746-1820).

Duran, qui al seu pas per l'Accademia del Nudo va coincidir amb pintors com Domingo Álvarez Enciso (1737-1800), José del Castillo (1737-1793), Mariano Salvador Maella (1739-1819) o Manuel Eraso (1740 ca.-1813 ca.) i es va relacionar amb artistes com

Juan Adán (1741-1816), Pacetti, Cristoph Unterberger (1732-1798) o Giuseppe Valadier (1762-1839) és, possiblement, un dels agents que va col·laborar en l'obertura de l'imaginari artístic català durant les seves estades a Espanya mitjançant la introducció de còpies d'obres italianes, com les que es va nodrir la Llotja a través de l'acadèmia de València i Madrid.

Aquesta investigació que reconstrueix la biografia personal i artística de Gabriel Duran parteix de l'estudi precedent que vam incloure en la nostra tesi doctoral «L'obra de Manuel i Francesc Tramullas en l'art català del segle XVIII. Estudi i catàleg», i s'emmarca dins l'activitat del grup de recerca ACPA de la Universitat de Barcelona.

Paraules clau: Gabriel Duran, Manuel Tramullas, XVIII, Roma, Accademia di San Luca, Real Academia de San Fernando, Acadèmia de Tres Nobles Arts de Barcelona, Ambaixada de la Santa Seu, Vincenzo Pacetti, Cristoph Unterberger, Francisco Preciado de la Vega, José Nicolás de Azahara, Juan Adán, Filippo della Valle, Ottavia della Valle.

3. PLANTEJAMENT DE LA RECERCA

L'objecte de la nostra recerca se situa a la Roma de la segona meitat del segle XVIII, ciutat que acollia artistes de tota Europa atrets per les restes arqueològiques i l'estudi de les obres dels grans mestres de la Història de l'Art. El projecte que proposem s'emmarca en el viatge formatiu com a fenomen sociològic que va motivar a artistes espanyols i, en menor mesura, catalans, a desplaçar-se a Roma per complementar els seus estudis. Lloc d'encontre i d'intercanvi cultural, la capital italiana va ser un dels centres artístics de referència tant pels alumnes de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando com, posteriorment, pels estudiants de la Llotja de Barcelona. Els diferents premis, que al llarg de la segona meitat del segle XVIII ambdues van iniciar a oferir regularment per a continuar la formació dels respectius alumnes a la ciutat italiana, van incentivar les relacions artístiques entre Roma, Madrid i Barcelona.

Van ser els mateixos becats els principals intermediaris i els quals, mentre seguien les seves lliçons a l'Accademia del Nudo, van enviar a San Fernando i a la Llotja respectivament, dibuixos, obres pròpies, i còpies per demostrar els seus progressos i per furnir els fonts de les acadèmies amb nous models.

En aquest sentit, la nostra recerca pren com a punt d'observació la trajectòria i les vivències de Gabriel Duran, un dels primers pintors catalans del Set-Cents que va establir-se a Roma per la seva pròpia voluntat i on va seguir les lliçons de l'Accademia del Nudo. Duran, qui des del anys seixanta del XVIII fins a la seva mort el 1806 va residir a la ciutat, és un exemple insòlit de l'evolució personal i acadèmica que va arribar a assolir un pintor espanyol en l'ambient artístic romà. A diferència de la resta de casos de pensionats per l'Academia de San Fernando o la Llotja, inicialment Gabriel Duran va assumir els costos del trasllat i, després dels primers anys com a alumne a l'Accademia del Nudo, es va establir de forma definitiva a la ciutat on va ocupar diversos càrrecs administratius a l'interior de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma i on cal destacar el seu rol com a responsable de les pintures del palau Espanyol (1786) així com les activitats d'àmbit administratiu que va exercir fins al seu defalliment.

La reconstrucció de la seva monografia ens permet conèixer, des d'una visió individualitzada, la comunitat espanyola d'artistes a Roma, recórrer els vincles d'aquests amb d'altres pintors, escultors i gravadors residents a la ciutat com també resseguir els contactes entre Roma, Madrid i Barcelona mitjançant el circuit artístic que, en ocasions, va articular el mateix Gabriel Duran. Sota una primera lectura hipotètica creiem que a través de l'estudi de la biografia i l'obra de Duran és possible fer un anàlisi monogràfic i alhora transversal dels contactes i influències entre la producció artística espanyola en àmbit romà i la seva recepció en ciutats com Barcelona o Madrid durant la segona meitat del segle XVIII.

Aquest estudi, es planteja, doncs, la definició de la figura de Gabriel Duran com a pintor i enllaç entre l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma i els diferents agents que van conformar el context artístic a la capital italiana. La doble vessant que va conciliar la figura de Duran, qui va ser anomenat acadèmic de San Fernando (1776) i acadèmic de San Luca (1781), facilita la interconnexió de les diferents perspectives que exigeix una investigació d'aquest tipus. Per aquest motiu, la nostra proposta d'estudi, per una

banda, parteix de l'anàlisi del seu catàleg sota una perspectiva estilística i iconogràfica que alhora contempla les obres com a font d'informació amb relació a possibles col·laboracions amb gravadors i, per l'altra, recull les varies activitats administratives com a agent de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma.

4. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Des del segle XVIII fins a l'actualitat la figura de Gabriel Duran ha passat força desapercibuda en la historiografia. Malauradament, el pintor català i posteriorment agent de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma ha quedat gairebé oblidat tant per la bibliografia catalana i d'àmbit espanyol com per les publicacions italianes, ambdues relacionades amb la residència d'artistes espanyols a Roma. És possible que els llargs anys d'absència en el context artístic barceloní juntament amb el paper secundari que va prendre paulatinament la pràctica de la pintura en el seu cas, hagin influït en la poca repercussió que ha tingut la figura de Duran en els estudis històric-artístics.

La poca visibilitat que ha tingut la biografia i trajectòria artística de Gabriel Duran, fins ara citat en les diverses publicacions sense tenir-ne un pes rellevant, fan del pintor un personatge pràcticament desconegut, que no ha estat objecte d'estudi per ell mateix. De fet, les fonts secundàries que són del nostre interès presenten generalment dades sobre Duran de forma aïllada i puntual que sovint tenen com a tema principal el viatge formatiu a Roma com succeeix en els estudis de Soledad Cánovas del Castillo (Cánovas 1989), Jesús Urrea (Urrea 2006), Esther Garcia Portugués (García Portugués 2007), Raquel Gallego (Gallego 2014) i que només en una petita part, posen en relació el pintor amb el context artístic català, com va fer Santiago Alcolea en el seu estudi sobre la pintura a Barcelona durant el segle XVIII (Alcolea 1959; Alcolea 1961).

Les primeres notícies que tenim del pintor apareixen en els inventaris de principis del segle XIX de l'Academia de San Fernando on es recullen les diferents obres —còpies i de pròpia invenció—, que Duran va enviar des de Roma (*Catálogo de los cuadros* 1819; *Catálogo de las pinturas* 1829). En el catàleg de pintures de la institució imprès el

1819 i el 1829 respectivament, s'anota com ja en aquells anys diverses peces de Gabriel Duran estaven exposades en les sales de la institució i mentre que en el 1819 es parla de la pintura de sant Sebastià i una còpia dels *Jugadors* de Caravaggio (*Catálogo de los cuadros* 1819), una dècada més tard es cita de nou el quadre dedicat al sant però aquest cop s'esmenta la còpia del profeta Isaïes que va fer Duran (*Catálogo de las pinturas* 1829).

Tot i la rellevància de la informació continguda en els inventaris de l'Academia de San Fernando per la reconstrucció del catàleg i la fortuna artística de Duran, hem de situar entre les publicacions més antigues localitzades on hi ha documentat el pintor la història sobre Vic que va recollir Joaquim Salarich el 1854. L'autor, qui va incloure entre els personatges il·lustres de la ciutat una breu nota biogràfica sobre Duran (Salarich 1864, 202-203), va ser el primer en citar les condicions precàries que van marcar inicialment la vida del pintor, la seva estada a Roma i la carrera de diplomàtic a l'Ambaixada de la Santa Seu així com l'autoria de *La glorificació de sant Miquel* a la catedral de Vic (Salarich 1864, 202-203).

En aquest sentit, l'aportació de Joaquim Salarich va ser l'antecedent dels estudis biogràfics posteriors com el diccionari de J.F Ràfols (Ràfols 1954) o el de Santiago Alcolea el qual va contribuir al coneixement sobre l'artista mitjançant documentació inèdita (Alcolea 1961, 62-63) i per primer vegada va posar en relació Duran amb Manuel Tramullas i la creació de l'Acadèmia de Tres Nobles Arts de Barcelona (Alcolea 1959, 58; Alcolea 1961, 183). Publicacions semblants, on sobretot hi ha un marcat discurs cronològic és l'article de Soledad Cánovas del Castillo sobre els pintors espanyols que van passar per l'Accademia del Nudo (Cánovas 1989), el llibre de Jesús Urrea on, entre els artistes espanyols que van formar-se a Roma també s'exposa el cas de Gabriel Duran (Urrea 2006) o la tesi doctoral d'Esther García Portugués que reconstrueix el context artístic romà al voltant de l'obra de Nicolàs de Azahara (García Portugués 2007).

La dispersió de dades sobre el pintor entre la bibliografia, sobretot articles recents, ens fa també esmentar publicacions directament vinculades a la Roma del segle XVIII i a l'establiment d'artistes espanyols a la ciutat, com trobem en la publicació del diari

personal de Vincenzo Pacetti (Cipriani-Fusconi-Gasparri 2011) o l'estudi de Raquel Gallego (Gallego 2014). Sobre Duran també cal mencionar les fonts de caràcter purament històric com l'estudi de Jorge García Sánchez (García Sánchez 2005) o les aportacions que tracten sobre pintors estrangers a la capital italiana com els articles d'Olivier Michel (Michel 1996; Michel 2000).

Mentre que a grans trets, es comença a referir l'obra o la vida de Gabriel Duran en publicacions del segle XX, és important notar com gran part són força recents i pertanyen a estudis dels darrers anys. En aquest sentit, les últimes aportacions que recollim en el nostre projecte parteixen directament de la recerca que hem desenvolupat en el marc de la nostra tesi doctoral «L'obra de Manuel i Francesc Tramullas en l'art català del segle XVIII. Estudi i catàleg» els resultats de la qual presentarem en el proper VIIIè Congrés d'Història Moderna de Catalunya que tindrà lloc al desembre d'aquest 2018.

5. FONAMENT O MARC TEÒRIC

Tal com va exposar Esther García Portugués en la seva tesi doctoral «José Nicolás de Azara i la seva repercussió en l'àmbit artístic català», ens agradaria construir un discurs que articulés les diferents dades recopilades a partir del nexa que, en aquest cas, va suposar la figura de Gabriel Duran ja sigui a l'hora de fer una lectura transversal i comparativa sobre els artistes espanyols que contemporàniament van assistir a l'Accademia del Nudo i l'Accademia di San Luca, bé amb relació al seu rol a l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma i els contactes que va establir amb Madrid i Barcelona.

En línia juntament amb l'enfocament que desenvolupa Jesús Urrea en «Relaciones artísticas hispano-romanas en el siglo XVIII» (Urrea 2006), volem construir un projecte artístic de caràcter històric i social que segueixi l'exhaustivitat documental que caracteritza el seu treball com també les aportacions de Soledad Cánovas del

Castillo (Cánovas 1989), Santiago Alcolea (Alcolea 1959; Alcolea 1961), Olivier Michel (Michel 1996; Michel 2000) o Raquel Gallego (Gallego 2014).

En comparació amb el paper secundari que ha tingut fins ara Gabriel Duran en la historiografia, considerem convenient dedicar una monografia al pintor la qual englobi un discurs interpretatiu més enllà de l'exposició de dades biogràfiques i artístiques que van presentar Soledad Cánovas del Castillo o Santiago Alcolea en els respectius estudis (Alcolea 1959; Alcolea 1961; Cánovas 1989).

D'acord amb les publicacions sobre l'Accademia di San Luca o l'Accademia del Nudo a mans d'Angela Cipriani, Giulia De Marchi (Cipriani-De Marchi 1992) o Olivier Michel (Michel 1996; Michel 2000) el nostre projecte pren com a model els estudis individualitzats que recorren tant el pas dels estudiants per l'Accademia del Nudo durant els anys de formació mitjançant els concursos de dibuixos, com l'ingrés dels membres a l'Accademia di San Luca i la seva participació en les diverses congregacions internes.

6. FONTS

Archivo Academia de Bellas Artes de San Fernando (ASF)

- ASF, 2-57-2, *Noticia de las pinturas que posee la Real Academia de San Fernando según el orden de su numeración*. 1796-1805, ff.17-18; 22; 32-34;37.
- ASF, 2-57-6, *Nota o razón general de los cuadros, estatuas, bustos y demás efectos que se hallan colocados en las dos galerías de la Academia de Nobles Artes de San Fernando para la exposición pública de 1840*, ff.4; 44.
- ASF, 3-620, *Copia del Inventario general y sus adiciones perteneciente a la Academia de nobles artes de San Fernando*, 1824, ff.10; 14; 47; 53; 56; 79.
- ASF, 3-620, *Copia del Inventario general y sus adiciones perteneciente a la Academia de nobles artes de San Fernando*. 1829, ff.3; 20.

Archivo Accademia di San Luca (ASL)

- ASL, vol.54, 1781, f.5.
- ASL, vol.55, 1798, f.53.

Nomi delli Mastri 1754-1848

- *Nomi delli Mastri di Accademia del Nudo in Campidoglio, anno per anno. Nominati della Congri Accademici di S.Luca e ancora li Nomi delli Audenti i quali hano acquistato il Premio Principanto del Anno 1754-1848*. Archivio storico dell'Accademia Nazionale di San Luca, vol. 33. Bis.
- ASL, *Nomi delli Mastri 1754-1848*, ff.9;12; 14.

Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (AHPB)

- AHPB, Jacint Baramon, 1056/4, 1758, ff. 90-92; 157-161.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Alcolea 1959

Alcolea, Santiago. "La pintura en Barcelona durante el siglo XVIII". *Anales y Boletín de los museos de Arte de Barcelona*, n. 14 (1959 - 1960): 11- 347.

Alcolea 1961

Alcolea, Santiago. "La pintura en Barcelona durante el siglo XVIII". *Anales y Boletín de los museos de Arte de Barcelona*, n. 15 (1961-1962): 11-257.

Cánovas 1989

Cánovas del Castillo, Soledad. "Artistas españoles en la Academia de San Luca de Roma. 1740-1808". *Boletín de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando*, n. 68 (1er. semestre de 1989): 153-209.

Catálogo de los cuadros 1819

*Catálogo de los cuadros, estatuas y bustos que existen en la Real Academia de San Fernando en este año de 1819...*Madrid: Imprenta Real, 1819.

Catálogo de las pinturas 1829

Catálogo de las pinturas y estatuas que se conservan en la Real Academia de San Fernando. Madrid: Ibarra, 1829.

Cipriani-De Marchi 1992

Cipriani, Angela i Giulia De Marchi. "Appunti per la storia dell'Accademia di San Luca: la collezione dei dipinti nei secoli XVII e XVIII". a *An Architectural Progress in the Renaissance and Baroque: sojourns in and out of Italy. Essay in Architectural History presented to Hellmut Hager on his sixty-sixth birthday*, 692-709. 2 vols. Pennsylvania: University Park. Department of Art History, 1992.

Cipriani-Fusconi-Gasparri 2011

Cipriani, Angela, Giulia Fusconi i Carlo Gasparri. *Roma 1771-1819: I Giornali di Vincenzo Pacetti*. Pozzuoli: Naus, 2011.

Fiabane 2004

Fiabane, Alessia. "L'accademia di San Luca nel XVIII secolo: un inventario inedito della quadreria". a *Giovanni Studiosi a confronto. Ricerche di Storia dell'Arte dal XV al XX secolo*, 133-158. Roma: Associazione Culturale Shakespeare and Company 2, 2004.

Gallego 2014

Gallego, Raquel. "Sobre las capitulaciones matrimoniales de Francisco de Goya y la prisa del aragonés en abandonar Roma". *Archivo Español de Arte*, n. 87. 346. (abr.-juny 2014): 109-118.

García Portugués 2007

García Portugués, Esther. "José Nicolás de Azara i la seva repercussió en l'àmbit artístic català". Tesi doctoral. Universitat de Barcelona. 2007.

García Sánchez 2005

García Sánchez, Jorge. "Un privilegio diplomático conflictivo en la Roma del siglo XVIII: la jurisdicción de la Corona Española en el distrito del Forum Hispanicum". *Espacio, Tiempo y Forma*, Serie IV, n. 18-19 (2005-2006): 203-222.

Michel 1996

Michel, Olivier. "Peintres autrichiens à Rome dans la seconde moitié du XVIIIème siècle. II. Christoph Unterberger". a *Vivre et peindre à Rome au XVIIIe siècle*. Collection de l'École Française de Rome, n. 217, 425-456. Roma: Scuola Tipografica S. Pio X, 1996.

Michel 2000

Michel, Olivier. "La formation des artistes étrangers à Rome. Leur présence à l'Accademia del nudo de 1754 à 1800". *Memorie dell'Accademia delle Scienze di Torino: Classe di Scienze Morali, Storiche e Filologiche*, n. 24.3 (2000): 279-295.

Pérez Sánchez 1964

Pérez Sánchez, Alfonso. *Inventario de las pinturas: Real Academia de Bellas Artes de San Fernando*. Madrid: Sucs. de J. Sánchez de Ocaña y Cía, 1964.

Ràfols 1954

Ràfols, J. F. *Diccionario biográfico de artistas de Cataluña desde la época romana hasta nuestro días*. Vol. 1. Barcelona: Editorial Millá, 1954.

Salarich 1854

Salarich, Joaquim. *Vich, su historia, sus monumentos, sus hijos y sus glorias*. Vic: Impresión de Soter Hermanos, 1854.

Urrea 2006

Urrea Fernández, Jesús. *Relaciones artísticas hispano-romanas en el siglo XVIII*. Madrid: Fundación de apoyo a la historia del arte hispánico, 2006.

PROJECTE

1. OBJECTIUS

L'objectiu principal del projecte és continuar la investigació sobre la biografia artística i personal de Gabriel Duran a partir d'una primera aproximació que vam incloure en la nostra tesi doctoral «L'obra de Manuel i Francesc Tramullas en l'art català del segle XVIII. Estudi i catàleg». La nostra voluntat és aprofundir en els resultats obtinguts durant l'estudi previ amb relació a Gabriel Duran com a deixeble de Manuel Tramullas mitjançant la consulta bibliogràfica i documentació d'arxiu, sobretot d'àmbit italià.

A partir del nostre treball, volem respondre a gran part dels interrogants que sorgeixen dels estudis precedents per motivar la reflexió i el debat sobre aspectes encara oberts, i els quals en un futur puguin suscitar noves línies d'investigació en l'àmbit històric i artístic. Així doncs, aquesta recerca neix amb el propòsit de detallar al màxim possible la biografia i el catàleg de Gabriel Duran a través d'un discurs que concilia l'argumentació centrada en la seva evolució personal i professional.

En línia amb aquest plantejament, volem exposar, sense fer distincions entre l'esfera privada i pública de la vida del pintor, la seva activitat artística compresa entre els anys de formació al taller de Manuel Tramullas i al seu pas per l'Accademia del Nudo fins a la labor administrativa que va prendre a l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma. Concretament, el nostre estudi té com a finalitat revisar i exposar cronològicament el paper que va ocupar Gabriel Duran i la incidència que va tenir en l'ambient artístic romà durant la segona meitat del segle XVIII com a membre de la comunitat d'artistes espanyols establerts a la ciutat i, posteriorment, com a acadèmic de l'Accademia di San Luca i agent de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma.

En aquest sentit, tenim per objectiu delinear l'ambient artístic que va acompanyar la trajectòria de Duran a través de la seva activitat com pintor. La recerca comprèn, per tant, els seus inicis com a alumne de l'Accademia del Nudo on devia coincidir amb els

pintors de la primera promoció de becats per l'Academia de San Fernando formada per Domingo Álvarez Enciso —va guanyar els premis de dibuix el 1754, 1756 i el 1757 (Urrea 2006, 182)— i José del Castillo (1737-1793) (Urrea 2006, 184). Gabriel Duran també devia trobar-se amb d'altres pintors espanyols que es van traslladar a la ciutat per continuar el seu aprenentatge, com Antonio Martínez de Espinosa (1741-?) —es va establir a Roma pel seu compte del 1758 al 1765 i va estudiar a l'Académie Royale de Peinture et de Sculpture de París (Urrea 2006, 185)—, José Galón (?-post. a 1764) —va arribar a Roma el 1764 després d'una estada a París (Urrea 2006,189)—, Luís Paret y Alcázar (1746-1799) —va restar a Roma del 1763 al 1766 (Urrea 2006, 197), Manuel Eraso (1740 ca.-1813 ca.) —va guanyar un premi de dibuix el 1762 (Urrea 2006, 197-198)— o Alejandro de la Cruz (?- post. a 1800) —va residir a Roma del 1765 al 1780— (Urrea 2006, 198).

Al mateix temps, la nostra investigació també inclou, els diferents projectes que van conformar el seu catàleg amb la intenció de detectar els punts en comú amb d'altres pintors coetanis a nivell d'estil i iconografia, també tenint present els col·laboradors i les particularitats de la seva producció. Per aquest motiu, una de les raons d'aquesta investigació és la de resseguir els vincles que Duran va establir amb altres artistes actius la major part dels quals van ser pintors, gravadors i escultors italians i estrangers actius a l'època com Angelo Campanella (1746-1811), Giovanni Brunetti (1738-1806), Vincenzo Pacetti, Giuseppe Valadier, Cristoph Unterberger, Francisco Preciado de la Vega, José Nicolás de Azahara, Juan Adán, entre d'altres. Es tracta de personalitats amb les que Gabriel Duran va col·laborar directament o va estar en contacte per motius personals o artístics, com es desprèn del seu rol d'interlocutor en la comitència d'obres d'art entre l'Ambaixada de la Santa Seu i artistes com Vincenzo Pacetti, i amb alguns dels quals podem establir una lectura comparativa en l'àmbit vital i artístic.

Sota aquest punt de vista, també volem posar el focus d'atenció sobre la repercussió i la història de les peces que van formar part del catàleg de Gabriel Duran i que el pintor va enviar a l'Academia de San Fernando. Així doncs i seguint el registre de les obres a partir dels inventaris de la institució des del segle XVIII al XX, també volem

fer incís en la percepció i valoració de les obres que, concretament, el pintor va fer arribar a la institució madrilenya i que també va presentar a l'Accademia di San Luca.

2. DISSENY METODOLÒGIC

El nostre projecte d'investigació planteja una recerca històrica i monogràfica que s'articula a partir de la construcció de la biografia de Gabriel Duran, segons una lectura longitudinal en la qual s'exposa la successió de dades que van configurar la seva trajectòria vital i professional des del seu naixement fins a la seva defunció. L'eix seqüencial dels fets i experiències al voltant de la trajectòria artística de Duran també té en compte un enfocament transversal en el tractament de determinats aspectes que ens condueixen a un discurs plural, vinculat amb les estades formatives d'artistes espanyols a Roma i el seu establiment a la ciutat des d'un punt de vista comparatiu i complementari.

La nostra proposta insereix la trajectòria de Gabriel Duran com a pintor i agent de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma en el panorama històric, artístic i cultural de la capital italiana al segle XVIII i conjumina una perspectiva microsocial, fonamental per al seguiment i l'anàlisi de les diverses facetes de Duran, amb un punt de vista macrosocial, que emmarca el seu desenvolupament i activitat en l'ambient artístic de la ciutat. En aquest sentit, el projecte presentat respon al mètode biogràfic-interpretatiu i desenvolupa una anàlisi individual amb què es desplega la història de Gabriel Duran i el seu *entourage* artístic. En aquest cas, la investigació no deixa de ser un estudi temàtic que afavoreix la construcció de la identitat de Duran, i el reconeixement de patrons a partir del perfil de la resta d'artistes en actiu a la ciutat amb relació a la seva obra i els seus col·laboradors.

Per tots aquests motius, l'estructura metodològica del projecte es basa principalment a compilar les dades documentals que ressegueixen la biografia de Gabriel Duran, en computar l'activitat d'altres artistes actius a la ciutat durant els anys en què s'engloba la seva trajectòria i vinculats bé a l'Academia de San Fernando com a l'Accademia del

Nudo i l'Accademia di San Luca, així com també a recopilar les diferents referències que posen de manifest els contactes que Duran van mantenir amb Barcelona i Madrid i que podrien haver influenciat en l'arribada de nous llenguatges artístics.

A grans trets, el nostre estudi es desenvolupa segons els criteris característics dels estudis sociològics de l'art que, vinculats directament amb la figura de Gabriel Duran, ens porten al funcionament i la formació a l'Accademia del Nudo, la seva posició social i el procés d'introducció i creixement en l'ambient artístic romà. L'anàlisi del seu catàleg s'adscriu en aquesta metodologia però també respon a altres enfocaments com l'iconològic, sobretot pel que fa a l'estudi de possibles reminiscències o canvis en la iconografia de les peces, així com el mètode quantitatiu, associat a la detecció d'elements figuratius comuns i solucions de caràcter formal i compositiu habituals.

Per tal de teixir un discurs acurat, el projecte en qüestió exigeix la compilació de dades mitjançant la revisió bibliogràfica de publicacions, bàsicament, d'àmbit espanyol i italià, i complementàriament requereix una recerca d'arxiu per tal de localitzar noves dades al voltant de la figura de Gabriel Duran.

Com a punt d'inici, la nostra investigació parteix de les aportacions que es citen en els estudis de J.F. Ràfols (Ràfols 1954), Olivier Michel (Michel 1996; Michel 2000), Esther García Portugués (García Portugués 2007) o Angela Cipriani (Cipriani-De Marchi 1992; Cipriani-Fusconi-Gasparri 2011) i repren la primera aproximació a la trajectòria de Gabriel Duran que vam presentar en el Simposi Internacional *Architettura obliqua e pittura decorativa del XVIII secolo nel Mediterraneo occidentale* que es va dur a terme a Palerm el desembre del 2017. Juntament amb les publicacions esmentades, el nostre estudi també té en consideració els diversos inventaris de l'Academia de San Fernando accessibles en línia i que corresponen al fons de l'arxiu de la mateixa institució.

El fet de residir actualment a Roma ens possibilita projectar la nostra recerca a partir del buidatge dels fons d'arxius i biblioteques següents:

- Bibliotheca Hertziana – Istituto Max Plank de Roma
- Biblioteca Nazionale Centrale di Roma

- Biblioteca de Archeologia e Storia dell'Arte
- Istituto Nazionale della Grafica (ING)
- Archivio e Biblioteca de l'Accademia di San Luca (ASL)
- Archivio parrocchiale della chiesa di Santa Susanna
- Archivio parrocchiale di Sant'Andrea delle Fratte

3. PLA D'EXECUCIÓ I RECURSOS

En previsió de reprendre la recerca iniciada en la nostra tesi doctoral i resseguir la biografia artística de Gabriel Duran i la seva labor a l'interior de l'Ambaixada de la Santa Seu a Roma a partir de la consulta de fons d'arxiu i biblioteques de la mateixa ciutat, tenim per objectiu donar forma aquesta nova línia de recerca durant els mesos de gener al setembre de 2019. Creiem que aquest temps seria suficient per obtenir els objectius plantejats i reunir els resultats obtinguts de la investigació en un projecte conclusiu al voltant de Gabriel Duran i l'*entourage* artístic romà de la segona meitat del segle XVIII.

L'accessibilitat als diferents centres de recerca esmentats així com el previ coneixement del tema en qüestió ens permeten una planificació relativament acurada i factible que s'adequa al volum de feina i el temps requerit amb relació les bonificacions de la mateixa beca.

La recerca que es durà a terme a Roma, ciutat de residència actual, s'organitza a partir d'uns primers mesos de buidatge bibliogràfic i d'arxiu per complementar les referències fins ara recopilades i comprèn el període final de relació i interpretació de dades en un discurs únic.

En aquest cas, el treball descrit és viable amb relació als recursos que exigeix la realització i el seguiment del projecte en el que el material necessari és l'habitual en aquests casos i es pot dur a terme bàsicament a partir d'un ordinador i una càmera fotogràfica.

Actualment, el cronograma de la nostra proposta no inclou cap desplaçament motivat per raons de recerca fora de Roma, però no descartem petites estades les quals organitzaríem en base als resultats obtinguts.

A continuació presentem el cronograma de treball pel desenvolupament del projecte que s'adiu a les necessitats descrites i als terminis exposats i que podria incloure alguna modificació al llarg del procés:

Tasques	Gen.	Feb.	Març	Abr.	Maig	Juny	Jul.	Ag.	Set.
Revisió bibliogràfica	✓	✓	✓	✓	✓				
Buidatge del fons d'ING	✓	✓	✓						
Buidatge del fons d'ASL			✓	✓	✓				
Buidatge del fons de l'Archivio Parrocchiale di Sant'Andrea delle Fratte				✓	✓	✓			
Buidatge del fons de l'Archivio parrocchiale della chiesa di Santa Susanna				✓	✓	✓			
Reconstrucció del catàleg i anàlisi de les obres					✓	✓	✓		
Redacció								✓	✓

